
**MR.SC. ANDREJ PLENKOVIĆ,
POTPREDSJEDNIK ODBORA ZA VANJSKE
POSLOVE EUROPSKOGA PARLAMENTA**

**Nemamo više
razloga vjerovati
ovakvoj arbitraži i
ovome sastavu sudaca!**

Arbitražni postupak uređivanja graničnoga spora Hrvatske i Slovenije u potpunosti je i nepovratno kompromitiran objavom snimaka razgovora člana Arbitražnoga suda Sekoleca i slovenske pravne zastupnice Simone Drenik. Gotovo je neshvatljivo da se arbitar Sekolec, pravnik s ozbiljnim životnim iskustvom, koji zna da treba postupati po načelu nepristranosti, doveo u situaciju da je praktički preuzeo ulogu "pomoćnika" slovenske zastupnice pri planiranju zajedničke strategije utjecaja na ostale sudce, lobiranja i kršenja drugih bitnih odredaba postupka. Mislim da nema dvojbe da Sekolec i Drenik nisu postupali vodeći se "tek osobnom željom da pomognu ostvarenju slovenskih interesa" u arbitražnome postupku, pa makar i metodologijom za koju su oboje znali da je nedopuštena.

Nakon niza godina pregovora i pritisaka, Sporazum o arbitražnome postupku potpisan u Stockholmu 2009. bio je kompromis za postizanje dogovora o jednome od načina mirnoga rješenja graničnoga spora. Slovenija je, naravno, preferirala bilateralni dogovor na tragu propalog pokušaja Račan - Drnovšek. Hrvatska je vrlo jasno zagovarala Međunarodni sud, koji je međunarodna zajednica i osnovala kako bi države na civiliziran način pred nepristranim i pouzdanim sudcima koji primjenjuju međunarodno pravo rješavale svoje sporove.

Ad hoc arbitraža dogovorena je uz posredovanje Europske komisije, diskretnu, ali bitnu potporu SAD-a, te svjedočenje potpisom tadašnje predsjedavajuće Vijeća EU, Švedske. Podsjećam da je sporazum dogovoren u okolnostima kada je Slovenija blokirala čak 14 poglavlja u pristupnim pregovorima s EU iako se radilo o pitanju graničnoga spora koje nema veze s pravnom stečevinom EU. Hrvatska je tada imala samo sedam privremeno zatvorenih poglavlja. Indikativno je da u prvoj polovici 2009. za vrijeme predsjedanja Češke nije ostvaren nikakav napredak u pregovorima. Po mojoj procjeni, Hrvatska

je zbog ove blokade koja je tekla u više različitih faza izgubila oko dvije godine u dinamici pristupnoga procesa. Za taj politički i financijski gubitak nitko Hrvatskoj od strane članica EU nije barem utješno rekao: "Oprostite, žao nam je da je sustav odlučivanja konsenzualan i da jedna članica može blokirati proces pregovora." Naprotiv, sporazum o hrvatsko-slovenskoj arbitraži u diplomatskome pristupu EU, a posebno povjerenika Fuelea, postao je hvaljeni model za rješavanje otvorenih pitanja na europski način.

Tim više poražavajuće je da je danas sasvim jasno kako je slovenska strana nedopuštenim utjecanjem na sud grubo izgrala povjerenje i onemogućila postizanje njegove svrhe – pošteno i pravedno rješenje dugogodišnjega graničnog spora u arbitražnome postupku.

Hrvatska se danas 2015. u bitno promijenjenim okolnostima treba odlučno postaviti. Ovakvoj *ad hoc* arbitraži i ovome sastavu sudaca više nemamo razloga vjerovati. Tome u prilog ide i lakonsko priopćenje tajništva Stalnoga arbitražnog suda koje je nakon ostavke Sekoleca zatražilo od Slovenije da imenuje novoga arbitra, kao da je čovjek dao ostavku zbog bolesti. Očekujem da će Arbitražni sud radi vlastite vjerodostojnosti i osobnoga ugleda arbitara ipak s mnogo više pozornosti i mudrosti odgovoriti na podnesak Ministarstva vanjskih i europskih poslova.

Držim da bi se Hrvatska trebala pozvati na ozbiljnu povredu ugovora druge stranke kao razlog prestanka Sporazuma o arbitraži, kako predviđa čl. 60. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora.

Oko te bitne strateške odluke, utemeljene na međunarodnom pravu i nakon konzultacija s hrvatskim i stranim stručnjacima, potreban je konsenzus Predsjednice, Vlade, Hrvatskoga sabora i svih političkih aktera, koji se očito formira u široj javnosti. Hrvatska diplomacija treba uložiti posebne napore kako bi uspješno objasnila Sudu, Komisiji i drugim partnerima ra-

AKTUALNO

zloge takve odluke, kao i neodrživost ostanka u kompromitiranome postupku.

Europska komisija i Vijeće od početka su uložili ozbiljne napore i autoritet u uspjeh rješavanja spora, stoga sam odmah po objavi transkripata i uputio prioritarno zastupničko pitanje o ovoj aferi te očekujem da se Komisija jasno očituje, jer ovdje nije samo riječ o potkopavanju konkretnoga arbitražnog postupka, već i o rušenju povjerenja u ad hoc arbitraže čijem utemeljenju posreduje Europska komisija. Kolege europski parlamentarci zatečeni su i s nevjericom prate vijesti o aferi.

Zaključno držim i da sve odluke treba donositi racionalno vodeći se nacionalnim interesima, jer je u pitanju državni teritorij, i u skladu s pravilima međunarodnoga prava. Pitanje graničnoga spora sa Slovenijom, našom susjednom državom, partnericom u EU i saveznicom u NATO-u, može se i treba riješiti pred Međunarodnim sudom. Pritom se hrvatska vanjska politika sljedećih mjeseci ne treba impresionirati bilo čijim i bilo kakvim pritiscima, jer je u pravnome postupkom djelovala u dobroj vjeri, a na grube povrede mora reagirati, kao što bi reagirala i svaka druga zemlja, uključujući i Sloveniju. Površnim, ali potencijalno štetnim i prijemčivim argumentima

da bi prestanak arbitraže doveo do "ugrožavanja regionalne stabilnosti", "stvaranju slike o Hrvatskoj koja, eto, ima mnogo otvorenih pitanja i sukoba sa svim susjedima", "zatim insinuiranja podjele odgovornosti forsiranjem narativa o još jednoj klasičnoj svađi malih balkanskih država" ili pak sasvim prizemnim tezama o tome "da Hrvatska ima ionako dugačku obalu pa može biti velikodušna prema susjedima", treba se jednostavno i pristojno reći – dosta! – te ih uvjerljivo otkloniti i pokazati da je hrvatska vanjska politika principijelna. Na taj se način ponaša smirena i samouvjerena Hrvatska, koja pamti i cijeni da je svoju slobodu, međunarodno priznanje i teritorijalnu cjelovitost ostvarila uz velike žrtve branitelja u Domovinske ratu i uz vješto političko-diplomatsko vodstvo predsjednika Tuđmana kada nam vanjskopolitičke okolnosti nisu išle u prilog. Zauzimam se da Hrvatska, kao stabilna članica EU i NATO-a, vodi odvažnu vanjsku politiku koja štiti hrvatske interese, poštuje susjedne i sve druge države, drži do vlastitoga Ustava i poštivanja međunarodnoga prava, provodi svoje međunarodne obveze, ali ne dopušta ni ucjene ni neprihvatljive postupke drugih. Upravo kao što i nalaže ponašanje u "europskome duhu".

